

Tartu Universitet
Fakultetet for Kunst og Humaniora
College for fremmedsprog og kulturer
Afdeling for skandinavistik

(Dansk sprog og litteratur)

Verdensberømt dansk møbeldesign:
Hvad synes danskere om det?

Bachelorprojekt

Joel Kõivistik
Vejledere: Eva-Liina Asu-Garcia,
Niels Broen

Tartu
2021

Indhold

1. Indledning.....	3
2. Baggrund.....	5
2.1 Dansk møbeldesign og deres betydning.....	5
2.2 Tidligere undersøgelser.....	8
3. Teori og metode.....	10
3.1 Vælg af spørgeskemaet.....	10
3.2 Kriterier for spørgeskemaet.....	10
4. Analyse af resultaterne.....	14
5. Konklusion.....	21
6. Resümee.....	23
7. Litteratur.....	25
Bilag 1: Spørgeskemaet.....	26
Bilag 2: Resultater fra Google Forms (PDF).....	30

1. Indledning

”Ægget, Myren, Svanen, Påfuglen og Pelikanen lyder som noget, der hører til i en zoologisk have. I stedet er det navnene på nogle af de største møbelklassikere i dansk designhistorie,” har dansk journalist Vickie Isabella Westen beskrevet dansk møbel¹. Men hvad laver dansk møbel så berømt eller bemærkelsesværdig?

Jeg har valgt dette emne, fordi min tidligere uddannelse og erhvervserfaring hidtil har været relateret til møbelrenovering, fremstilling, forskning og også produktion. Arven fra dansk møbelkultur er bredt kendt i verden, og dansk design er højt værdsat. Der er generelt ikke mange møbler, der er udviklet for længe siden og er stadig i produktion i dag. Disse elskede møbelarkitekters kreationer er længe blevet produceret i Danmark, og reproduktioner og originaler er lige så hædret og stolt udstillet i danske hjem som før, og er i daglig brug.

Jeg vil gerne udforske et uudforsket område i vores afdeling, som er danskernes holdning til deres hjemmemøbler som en kulturarv. Vi har hørt før, at danskerne er stolte af deres møbelarv, men jeg spekulerer på, hvordan situationen er i dag. Med hensyn til Jysks og IKEAs hurtigmøbler og andre skandinaviske lavprismøbelproducenter, er danskere lige så patriotiske over for danske kvalitetsmøbler i dag som de plejede at være? Jeg vil med min forskning finde ud af, hvad danskere synes om det.

Mit arbejde består af fire kapitler:

1. I den anden kapitel skriver jeg om danske møbelhistorie og dets betydning i verden.
2. I det tredje introducerer jeg metoden og min undersøgelse.
3. I det fjerde analyserer jeg resultaterne af undersøgelsen.
4. I konklusion drager jeg konklusioner fra forskningen og resultaterne af undersøgelsen og besvarer min afhandling.

¹ Vickie Isabella Westen: Dansk design hitter igen: Køberne beundrer det danske samfund, videnskab.dk 22 februar 2018 [11.08.2021]

Hvad er mit stort forskningsspørgsmål? Min påstand er: jeg hævder, at møbler har spillet en meget vigtig rolle i dansk kultur, er en del af deres kulturkanon og er aktuel i dag også.

Hvor godt kender danskene danske møbeldesignere? Undersøgelsen skal vise forskellene mellem respondenterne, hvor godt de kender deres egen kulturarv. Undersøgelsen skal finde ud af, om og hvordan danskerne værdsætter arven i deres lands møbeldesign, som de værdsætter mest med hensyn til møbler, og om de berømte designmøbler er blevet over tid vurderet som et kultobjekt.

2. Baggrund

I dette kapitel vil jeg give et kort overblik over dansk møbeldesigns historie og deres betydning for dem, som ikke er så bekendt med dem. Hvordan blev dansk møbel verdensberømt? Hvorfor tænker danskere så meget om det? Det vil jeg forklare her. Jeg giver også en beskrivelse af hvad tidligere undersøgere er nået frem til.

2.1 Dansk møbeldesign og deres betydning

Den første bevægelse mod nationalt design og kunst begyndte først med danske Folkehøjskole. Begrebet af folkehøjskole blev grundlagt af den danske forfatter, digter og filosof Nikolaj Frederik Severin Grundtvig (1783–1872). Han er mest kendt af sin indflydelse på intellektuelle udbredelse i det danske samfund. Han støttede voksenuddannelse, fordi han ville have folk til at betragte sig selv som en del af noget større og blive tillidsfulde flittige borgere. Folkehøjskole opstod som en kilde til national energi, hvor uddannelsesmæssige og demokratiske oplevelser er den afgørende faktor i udviklingen af det danske folks akutte følelse af æstetik og derfor antages at være en vigtig plads i det danske folks kultur. (Oda 1999: 8–9)

Den anden indflydelse på den sociale baggrund af dansk design var den danske andelsbevægelsen. Dens formål var at forbedre landmandens liv, men det havde også en større indvirkning på alle danske menneskers liv og udviklingen af folkehøjskoler. Den danske andelsbevægelse håndterede de fleste af eksportable landbrugsprodukter og fik stærk støtte fra landmænd. Det var et instrument til at fremme bedre sociale og økonomiske værdier. (Oda 1999: 9–10)

Den tredje vigtige sociale bevægelse var kvindebevægelsen, der startede i Danmark i 1800'erne, der havde til formål at opnå samme status som mænd i familien, samfundet og nationen. En dansk kvindelig borgerforening rejste sig for kvinders rettigheder til at blive uddannet og stille op som kandidater til valg. Det var en revolutioneret måde, hvorpå kvinder tænkte på sig selv, men det havde også stor indflydelse på det danske samfund. (Oda 1999: 10)

For de skandinaviske møbeldesignere var 1950'erne år international triumf. Deres produktion, der tog det bedste ud af håndlavede og maskintilgange og blandede dem problemfrit, blev i verden synonymt med god smag og høj kvalitet. (Greenberg 2001: 130)

Den estiske kunsthistoriker Krista Kodres har skrevet, at skandinavisk modernisme tilhører til verden af det 20. århundredes arkitektoniske og især designhistorie, især efter krigen, 1950–1960, som et fænomen gennem årene. Det blev internationaliseret i 1950'erne efter en vandredstilling i USA og Europa. ”Design in Scandinavia” cirkulerede i Amerika og Canada fra 1954 til 1957 og i Paris fra 1958 til 1959 under navnet ”Formes Scandinaves”. Udstillingerne har hidtil anerkendt de særlige forhold i den fjerne nordiske region sammenlignet med resten af verden. Det, der gjorde det specielt, var nærhedens natur til det skandinaviske design af genstande, som hovedsagelig manifesterede sig i brugen af naturlige materialer, knappe rationelle form og tilbageholdende farveskala. (Kodres 2001: 270)

Selvom disse forskelle i mange henseender var fiktion, store generaliseringer i efterkrigstid, er nordisk design stadig præget af dem i dag. Desuden er det et billede, der har solgt godt og følges derfor i en sådan grad, at de skandinaviske landes designere fra tid til anden har altid protesteret mod en sådan forudbestemmelse. (Kodres 2001: 270)

I modsætning til de gamle kulturområder i Centraleuropa fik modernismen mere opmærksomhed og national accept i Skandinavien, da modernitet blev betragtet som en national forpligtelse for lande i en perifer position over for kunstmetropoler. Den stærke bondetradition i alle de nordiske lande favoriserede også modernismen, da den passede godt sammen med den rationelle stemning her. (Kodres 2001: 271)

Efter 2. verdenskrig begyndte et nyt boom i social konstruktion i Danmark, hvilket betød, at der var brug for en masse nye møbler. Efterspørgsel fødte forsyningen, og mange nye designere opstod i processen. En stor præstation for dansk pragmatisk design var sektionetskabet Boligens Byggeskabbe (senere kendt som BB) præsenteret af Kaare Klints studerende Børge Mogensen på Guildens

udstilling i 1954 – et multifunktionelt fuldvægsskab fra tyske Aufbaumøbler før krigen. BB spredte sig som en fascinerende designidee i 1950'erne og 1960'erne i hele Nord- og Østeuropa. (Kodres 2001: 271)

I efterkrigstiden i Danmark var Kaare Klints traditionelle karakter Hans J. Wegner. Wegner værdsatte både godt håndværk og enkle materialer af høj kvalitet. I hans stole blev den historiske form præsenteret på en moderniseret måde. Hans *Round Chair* dukkede op på forsiden af det amerikanske magasin Interiors i 1950 og var en pioner for succesen med dansk design. Denne stol havde alt, hvad der var nødvendigt for salgssucces: formen var ikke for moderne, ergonomien var meget god, materialet var et rigtigt træ, der indpodede en følelse af varme. (Kodres 2001: 272)

I 1940–1950'erne blev Arne Jacobsen en langt mere moderne dansk designer i det 20. århundrede end Wegner. Jacobsen, der allerede havde deltaget i Paris-udstillingen i 1925, blev stadig anerkendt efter krigen. Dens arkitektur, såsom SAS' kontor i København (1958–1960), fik et meget raffineret, minimalistisk *look*. Jacobsen designede hans berømte stole til masseproduktion – Myren, Svanen og Ægget. Som en lidenskabelig og universel kreativ karakter interesserede Jacobsen sig også for andre anvendelsesområder: han designede også tekstiler, fade, knivgafler osv. (Kodres 2001: 272–274)

Den tredje internationalt kendte danske designer er Verner Panton. Han arbejdede på Jacobsens kontor, men forlod for at blive en af de mest interessante designere i Norden i 1960'erne. Panton opgav den såkaldte skandinaviske omtale og vendte sig til *pop*-stil, såsom *Cone*-stolen. Panton interesserede sig for nye materialer og deres formmuligheder, han designede for avantgarde unge og lod sig ikke gribe af den skandinaviske omtale, der er typisk for nordisk design. (Kodres 2001: 274).

Betydningen af dansk modernisme ligger i modet til at finde på noget enkelt og nyt, og i samarbejdet mellem forskellige skoler, hvorfra der voksede nye fascinerende værker, som hurtigt blev populære. Designere var store rollemodeller, høj kvalitet angik både materialevalg

og udførelse. Dygtig marketing spillede en meget vigtig rolle for at gøre danske møbler kendt i verden.

I 2006 oprettede danskere Kulturkanon² – en liste over 108 kunstværker, der blev anset for vigtige for den danske kulturarv. Blandt andet er der mange eksempler fra dansk design, for eksempel Poul Henningsens skærmsystem og Verner Pantons Pantonstolen. Det betyder, at danskere give disse værker et højt sted.

2.2 Tidligere undersøgelser

Ingen har undersøgt danske møbler i vores afdeling og jeg kunne slet ikke finde nogle undersøgelser om dette emne i Estland generelt. Der er forsket i udlandet, især i Danmark, og jeg valgte at fremhæve de følgende tre, da de er tættest på mit emne.

Dansk erhvervshistoriker Per H. Hansen forsvarede sin doktorafhandling med titlen ”Danish Modern Furniture 1930–2016: The Rise, Decline and Re-emergence of a Cultural Market Category” i 2018 ved Syddansk Universitet. I sit arbejde skriver han, hvordan danske møbler blev populære i mellemkrigstiden, som var en historisk periode med kriser og store sociale ændringer. Der blev understreget det funktionelle design og den gode håndværk. Der blev også lagt vægt på drømmen om en bedre fremtid. Han konkluderer, at det var grundene til, at dansk design blev verdenskendt. Generelt er det en historie om et godt dansk samfund eller et velfærdssamfund, som stort set var møbleret med moderne danske møbler. Møbler blev ofte kaldt ”demokratisk” og var forbundet med fremskridtets optimisme – det vil sige håbet om en bedre fremtid. Ifølge ham er Danish Modernism igen populær i dag. ”I dag bliver møbler fra dengang relanceret hele tiden. Mange af Børge Mogensens og Wegners møbler er sat i produktion igen på grund af en stærkt stigende efterspørgsel,” skriver han i sit arbejde. Men der er en stor forskel: hvis møbler dengang symboliserede en bedre

² <https://kulturkanon.kum.dk/>

fremtid, så er det i dag en påmindelse om de gode gamle dage. (Hansen 2018)

Mange private firmaer har også forsket blandt danskere om, hvad de synes om dansk design. For eksempel har dansk interesseorganisationen Rettighedsalliancen lavet en undersøgelse, hvis resultater viser, at hver tiende dansker har inden for de sidste fem år købt kopier af danske designmøbler. Dansk design er populær, men for dyr, så derfor beslutter mange mennesker at købe billigere eksemplarer. På nettet kan du finde en brugt kopi af designer Arne Jacobsens æg, der sælges for 6.000 kroner. Det er mindre end en femtedel af prisen for den billigste originale model. Anders Kaas Poul Andersen retfærdiggør hans beslutning: ”Det er jo billigere. Jeg har ikke 50.000 kroner til at købe en stol, der skiller sig ud fra alle andres. Så jeg synes, det er en god mulighed. Jeg føler mig ikke ligeså rig, når jeg kigger på et IKEA-møbel, som hvis jeg kigger på Ægget.” (Matthiesen, Phillipsen 2021)

Dansk Design Leksikon, en organisation, som forbinder danske designere, har fundet ud af, at flere og flere danskere er trætte af den såkaldte brug-og-smid-væk-kulturen. De vælger høj kvalitet og lækkert udseende i stedet for IKEAs billige priser. Dansk design finder vej ind i flere og flere danske hjem. Danske designklassikere er kendt for deres tidløshed og høje kvalitet. Danskere er sikker på, at ”når du køber dansk design, kan du være sikker på, at det vil holde i de næste 20 år. Og det går sjældent af mode.” (DDL 2020)

Alt dette viser, at dansk design stadig er populært og relevant også i dag.

3. Teori og metode

Formålet med dette kapitel er at introducere materialer, som jeg har brugt i analysedelen i opgaven. Jeg beskriver, hvordan jeg har valgt mine kilder.

3.1 Vælg af spørgeskemaet

Jeg besluttede at bruge i min opgave et online spørgeskema, fordi det er det mest almindelige værktøj for den kvantitative forsker (Metodeguiden). Online spørgeskemaer gør det let at hente data fra flere respondenter. Der er forskellige platforme til dette, jeg har brugt Google Forms.

3.2 Kriterier for spørgeskemaet

Der var 16 spørgsmål i min undersøgelse, de fleste af dem med *multiple choice*-svar, og ad flere omgange kunne respondenterne tilføje deres egne meninger. Fem spørgsmål handlede om respondentens baggrund – køn, erhverv, alder, uddannelse, bopæl, for at se, om der er nogle forskelle mellem mænd og kvinder, yngre og ældre mennesker, lavere uddannelse og videregående uddannelse etc. Se Bilag 1 og næste afsnit for alle spørgsmålene.

Sådanne spørgsmål kom til mig, mens jeg var i Danmark og besøgte danskere og kiggede rundt i deres hjem. I mange steder lagde jeg mærke til lignende møbler, og faktisk havde jeg studeret møbels historie inden for møbeldesign og restaurering på Pallas Art School, selvom vi på det tidspunkt ikke blev fortalt detaljeret om danske møbelarkitekter. Jeg blev interesseret i det senere i Danmark, og nogle billeder fra bøgerne kom til at tænke på.

Jeg distribuerede undersøgelsen til mine danske bekendte, som til gengæld delte den med deres venner, to dansklærere på Københavns Universitet og danske grupper på Facebook og ved hjælp af mine vejledere.

Afslutningvis svarede på mit spørgeskema 48 mennesker. Diagram 1 viser, at 31 af dem var kvinder og 17 mænd. Der var flere kvinder blandt respondenterne, men det kunne også forventes lidt, da kvinder er mere involveret i indretning af hjemmet end mænd, så dette emne kunne tale mere til dem.

1. Køn

48 vastust

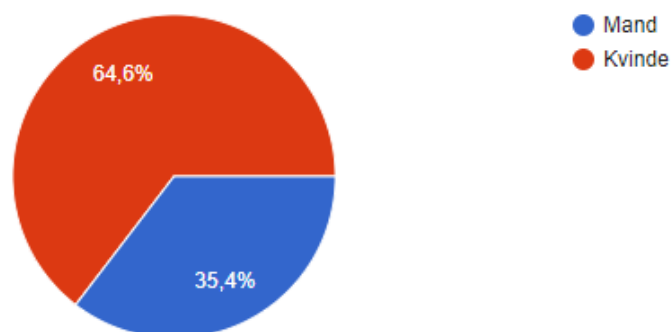
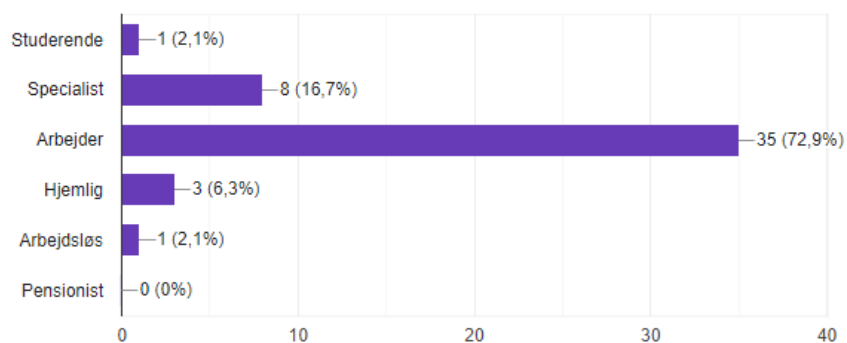

Diagram 1: køn

Tabel 1 viser, at 72,9% af respondenterne (35 mennesker) var almindelige arbejdere, 16,7% er specialister, 6,3% var hjemlige, 2,1% er arbejdsløse og samme antal studerende. Der var ingen pensionister. Det afsnit kan indeholde en forskel, fordi danskere måske ikke skelner mellem en specialist og en arbejder på samme måde, som vi gør i Estland, men det viser, at alle respondenterne var mennesker i den erhvervsaktive alder.

2. Erhverv

48 vastust

Tabel 1: erhverv

Uddannelsesmæssigt (diagram 2) var 83,3 procent domineret af videregående uddannelser, efterfulgt af respondenter med erhvervsuddannelse 10,4% og 6,3% med sekundær uddannelse.

3. Uddannelse

48 vastust

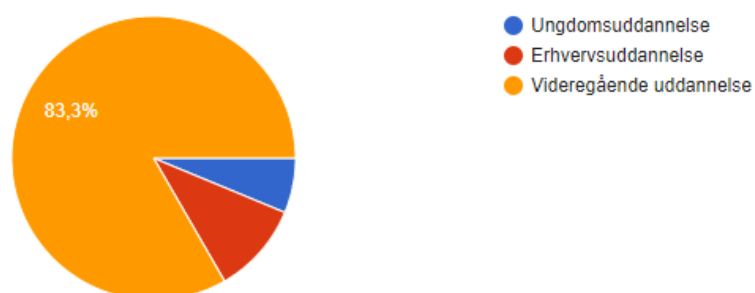

Diagram 2: uddannelse

Diagram 3 viser, at efter alder var de fleste respondenter mellem 31–59 år gammel (88%). Yngre end 30 og ældre end 60 år var begge med 6%.

4. Alder

48 vastust

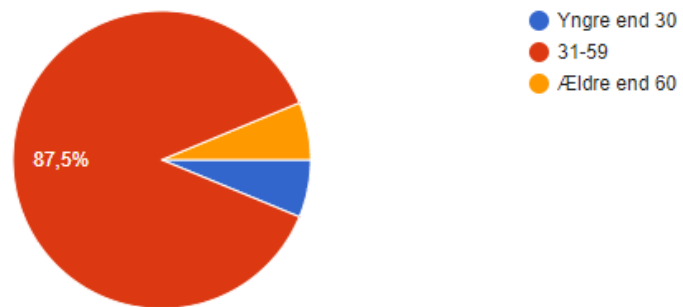
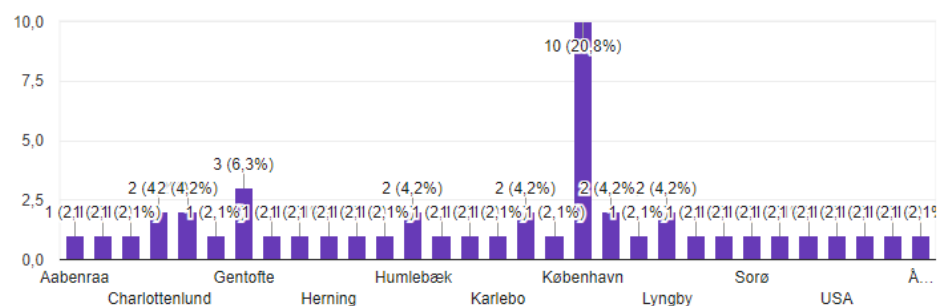

Diagram 3: alder

De fleste af de svarene kom fra København (tabel 2). Omkring halvdelen af respondenter kommer fra hovedstaden eller Københavns områd. Et svar kom også fra USA.

5. Hvor kommer du fra i Danmark?

48 vastust

Tabel 2: bopæl

Alt i alt var gennemsnitlig respondenter en kvinde i alderen 31–59, som har videregående uddannelse, arbejder og bor i København. På samme tid tror jeg, at det påvirkede ikke mine resultater, da der også var mange andre varianter mellem respondenterne.

4. Analyse af resultaterne

I dette kapitel vil jeg analysere svarerne af mit spørgeskema, for at finde ud af, hvad danskerne synes om deres verdensberømt møbel og hvis de finder det aktuelt også i dag.

Diagram 4 viser, at 77,1% af respondenterne ejer danske møbler derhjemme og 14,6% ejer det ikke. 8,3% kendte ikke oprindelsen til deres møbler, men man kan antage, at de stadig har det, fordi der er altid mennesker, der bruger forbrugsvarer uden at tænke på deres oprindelse eller ikke anser det for vigtigt. Det betyder, at danskerne er meget patriotiske over dansk modernistisk møbeldesign. Til sammenligning – hvor mange ester ejer for eksempel varer fra Luther- eller Viker-fabrikken derhjemme? Ingen har undersøgt det, men jeg tror mindre end danskerne, fordi en gennemsnitlig dansker kender hjemligt design bedre end en gennemsnitlig ester kender estisk design.

6. Har du møbler fra danske designere i øjeblikket hjemme?

48 vastust

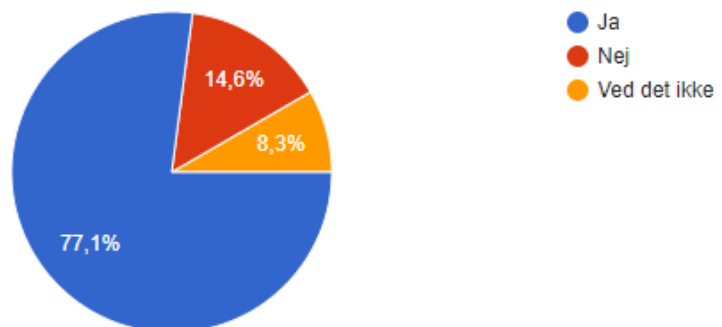

Diagram 4: har du møbler fra danske designere i øjeblikket hjemme?

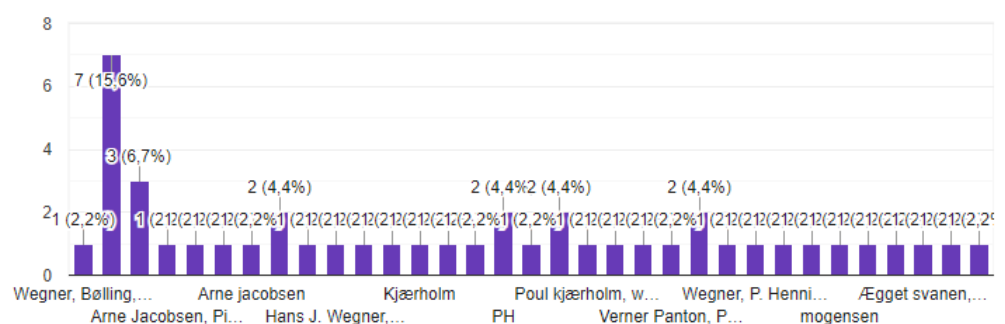
Ifølge fritvalg svar har de fleste mennesker hjem designet af Arne Jacobsen, Hans J. Wegner, Børge Mogensen og Poul Henningsen. Værkerne af Kaare Klint, Piet Hein, Mogens Koch og Poul Kjærholm blev også nævnt meget. Respondenterne nævnte også virksomheder som Hay, Montana, FDB og Fritz Hansen.

Tabel 3 viser svarer på spørgsmålet om danske modernistiske designere og værker. De mest kendte danske modernister blandt respondenterne var Arne Jacobsen, Poul Henningsen, Børge Mogensen, Hans Wegner, og designprodukterne Ægget, Y-stol, Svanen og PH lamper. Hay blev igen nævnt blandt virksomhederne.

Man kan antage, at danskere kender de mest berømte designere og værker, men ikke så mange mindre kendte designere, der måske er meget kendt inden for møbeldesign. På samme tid fik hver designer og designværk mindst et svar, så der var også mere informeret respondenterne.

7. Når du tænker om dansk modernisme, hvilke designere eller værker af danske designere kommer der først?

45 vastust

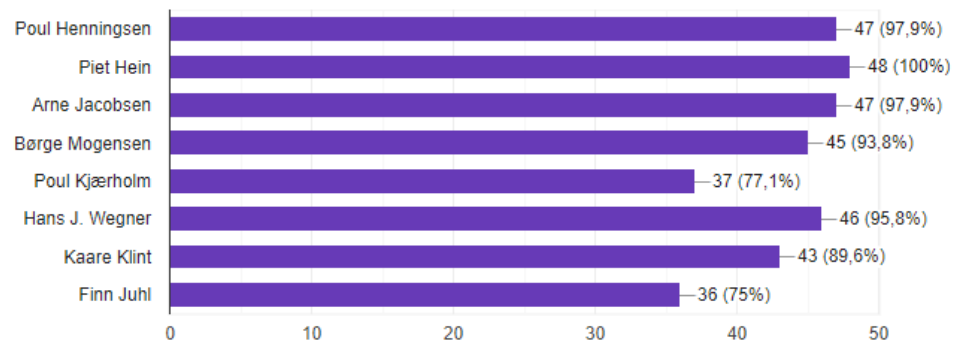

Tabel 3: danske designere og værker

Af de kendte danske designere kendte respondenterne alle de anførte navne. Respondenterne tilbød også Nanna Ditzels navn seks gange. Ditzel var en kvindelig møbeldesigner, som arbejdede samtidig med de andre danske modernister. Resultatet bekræfter også min tidligere tanke om, at de velkendte designere er også godt kendt blandt de almindelige danskere.

8. Hvilke berømte danske designere kender du? (Du kan vælge mellem flere muligheder).

48 vastust

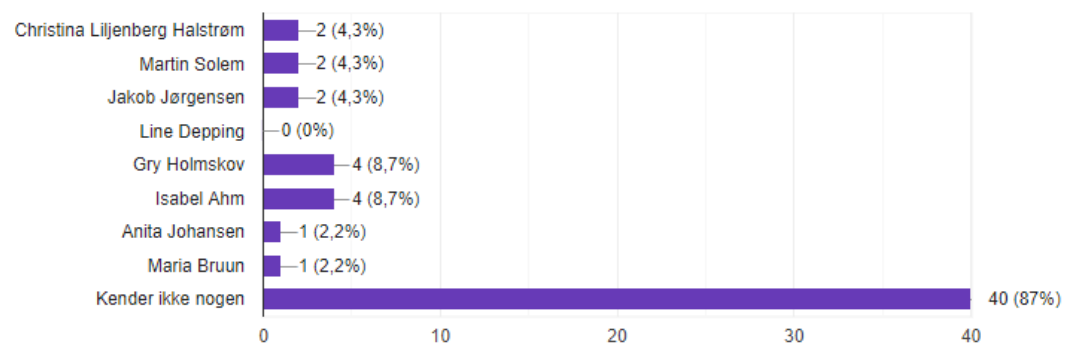

Tabel 4: berømte danske designere

Jeg har også spurgt om unge danske designere, for at finde ud, hvis de er så kendt som de berømte modernister. 87% af respondenterne kendte ikke unge designere. Fire personer kendte både Gry Holmskov og Isabel Ahm. Det betyder, at unge designere leder efter deres position, og de har også meget stærke autoriteter og designtraditioner foran dem.

9. Hvilke moderne unge danske designere kender du?

46 vastust

Tabel 5: unge danske designere

På spørgsmålet om, hvorvidt danske møbler er et kultobjekt eller en almindelig forbrugsvare (diagram 5), sagde næsten 50% mennesker, at det er et kultobjekt. På samme tid svarede næsten 40%, at det er kun en almindelig vare. 12,5% kunne ikke bestemme eller viste det ikke. Flere respondenter påpegede, at møbler skal opfylde sit formål med at bruge

det, begge er vigtige – både brugsværdien og kultobjektet, så det var sandsynligvis svært for dem at vælge mellem dem.

10. Er designermøbler et kultobjekt eller en almindelig vare?

48 vastust

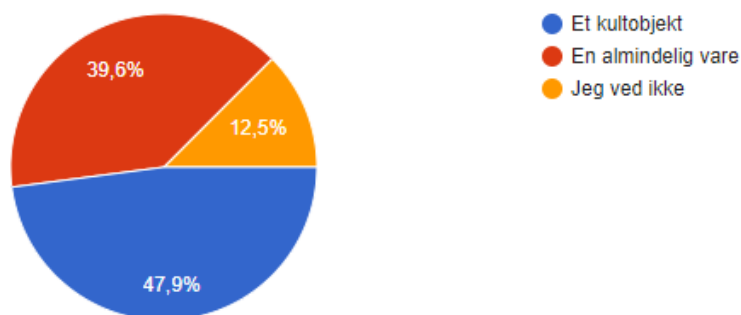

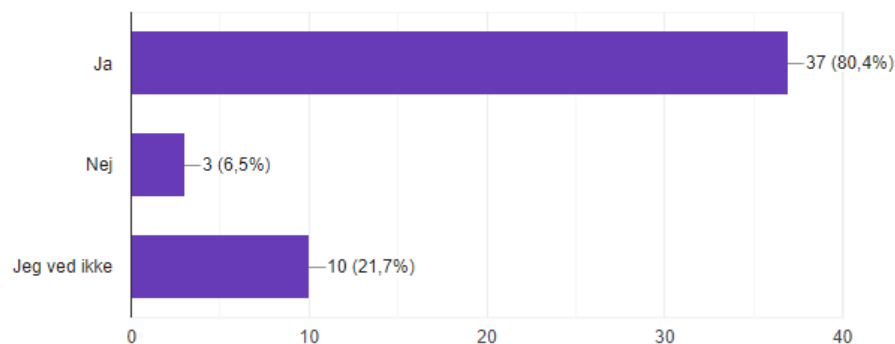
Diagram 5: er designermøbler et kultobjekt eller en almindelig vare?

Kommentarer i fri form viste, at danskerne virkelig er stolte af møblerne i deres kultur. De tænkte på ord som et kunstværk, en skulptur, og det hjælper at identificere sig med at være en dansker, at være det bedste visitkort i Danmark i verden og de er glade for at have dansk design derhjemme.

Ifølge tabel 6 ansede 80,4% af respondenterne møbler i det offentlige rum for at være pæne og brugervenlige. Det burde være tilfældet, men nogle gange er design ikke det samme som komfort, men en respondent glædede sig over, at det var dejligt at designere har tænkt på offentlig rum og deres betydning. 6,5% var ikke enige. Møbler til offentlige rum afhænger bestemt af ressourcer. Danske biblioteker, gymnasier, klasseværelser osv. har altid meget smukke designermøbler og lamper, men nogle gange bliver det meget ”kommunalt” og ligner de institutioner, de er skabt til.

11. Er møbler designet til offentlig rum også brugervenlige og skønt?

46 vastust

Tabel 6: offentlige møbler

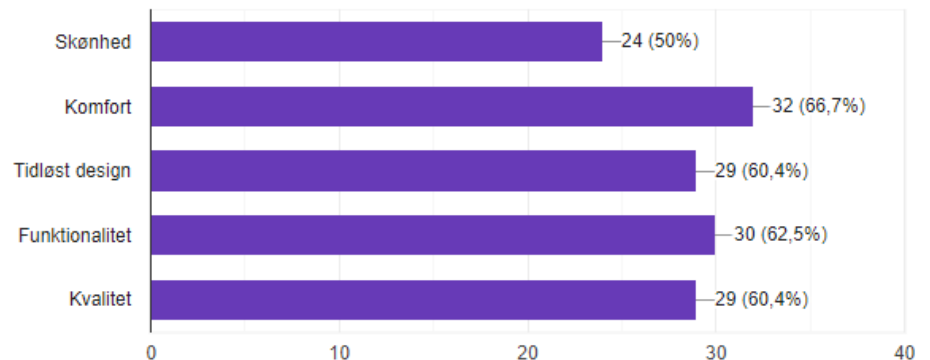
Møbelmæssigt kommer komfort og funktionalitet i første række for danskerne, efterfulgt af design og kvalitet (tabel 7). Bæredygtigheden af de anvendte materialer blev også nævnt, at møblerne har sin egen historie, og prisen er også vigtig.

Danskerne sagde i frit form, at de foretrækker designmøbler, der har god funktionalitet og er smukke at se på. Stilfulde og ikoniske stole med et skulpturelt udtryk, stilfulde og høj kvalitetsmæssige, ikke-massive, så møblerne opfylder sit formål. I deres valg af hjemmemøbler er folk også opmærksomme på prisen, genbrug og blandingen af stilarter, herunder også antikke møbler.

Naturmaterialer, minimalisme med smukt træ, moderne klassikere og investering i kendte værker af høj kvalitet af lokale designere er vigtige for danskerne.

12. Hvad finder du vigtigst ved møbler?

48 vastust

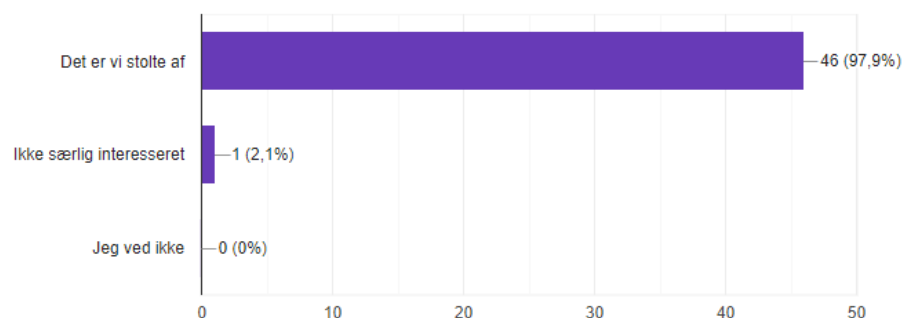
Tabel 7: vigtigst ved møbler

På spørgsmålet om forholdet mellem danskere og danske møbler (tabel 8) svarede 98%, at de er meget stolte af det. 2% var ikke særlig interesserede i dette emne. Efter min mening viser dette, at danskerne virkelig kan lide deres møbler som en del af deres kultur og hverdag. En respondent troede, at da vi overhovedet talte om dette emne, gjaldt det ikke længere kun et objekt, men hele diskursen. Indtrykket kom også frem af andre svarer.

For mange er dette møbeltema så vigtigt, fordi det minder dem om deres barndomshjem og forældre. Det viser, at møbel er en værdi, som overføres fra generation til generation.

15. Hvad synes du er danskernes holdning til dansk møbeldesign?

47 vastust

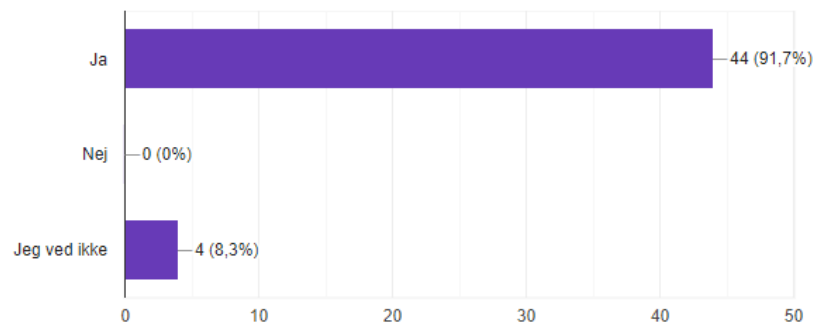

Tabel 8: danskernes holdning til dansk møbeldesign

91,7% af respondenterne mente, at dansk møbeldesign er velkendt i udlandet (tabel 9). Det kan heraf konkluderes, at danske møbler er en god og efterspurgt eksportvare på grund af dets designsprog af høj kvalitet.

16. Synes du dansk møbeldesign er velkendt i udlandet?

48 vastust

Tabel 9: synes du dansk møbeldesign er velkent i udlandet?

Der var 48 respondenter i alt, og undersøgelsen var beregnet til at blive gennemført blandt danskere, fordi jeg selv antog, at møbelarven var vigtig for dem, og jeg var meget tilfreds med resultaterne, som endda oversteg mine forventninger. Nemlig hvor meget danskere virkelig anser det for vigtigt og føler sig stolt! Det udvidede mine horisonter om dansk kultur endnu mere.

5. Konklusion

Målet med mit forskningsemne var at finde ud af danskernes holdning til et fænomen lige så vigtigt i dansk kulturhistorie som dansk møbelarkitektur. Den er allerede med i den danske kulturkanon siden 2006, og det taler for sig selv. Denne liste indeholder de vigtigste kunstværker i Danmark.

I mit arbejde ville jeg bekræfte min påstand om, at danskere stadig elsker deres hjemlige design, og hvor godt almindelige mennesker kender møbelarkitekterne, kunstværkerne ved navn og designere ved navn i deres land.

Jeg modtog svar på alle 16 spørgsmålene i spørgeskemaet, og reaktionerne overraskede mig endda, da de til tider var meget patriotiske og nogle respondenter resolut forsvarede deres synspunkter, rosende udtryk for møbelarkitektur om, at møbler er et kunstværk, en skulptur, et kultobjekt, et symbol på status, kulturel selvdefinition. 98% af danskerne svarede, at de er stolte over deres danske møbeldesign.

Mere end tre fjerdedele af respondenterne har i øjeblikket værker af kendte danske møbelarkitekter derhjemme, og de er en del af deres daglige forbrugsvarer og møbel er på trods af deres oprettelse stadig i produktion på licenser i dag.

Der var også dem, der mente, at møbler er en almindelig vare og ikke fandt det særlig vigtigt at have designermøbler i deres hjem, for nogle var prisen på møbler afgørende, nogle foretrak IKEA fastmøbler eller antikke møbler. Man mente også, at det bliver stadig vigtigere at redde miljøet og genbruge allerede producerede varer.

Mange anså kvaliteten og det faktum, at møblerne skal være komfortabel, tidsbestandige og nogle lokale danske designerers arbejde var vigtige.

Mit forskningsspørgsmål blev bekræftet, men det afslørede årsagerne til, at danskerne tænker så godt om deres møbler. Svarene viste imidlertid, at en sådan succes måske slet ikke var sket, hvis der ikke havde været en så stærk branding i den modernistiske periode. Som følge heraf har dansk møbelkunst opnået succes på verdensplan.

Ifølge danskerne er de kendt i verden gennem møbler og design, og det er den bedste måde at brande Danmark som et land på. 92% af danskerne mente, at dansk møbeldesign er velkendt i udlandet. Min egen observation er, at der er stor interesse for danske møbler blandt udlændinge på netauktioner.

Afslutningsvis vil jeg gerne sige, at kulturelt set er møbelarven stadig ekstremt vigtig for danskerne. I min undersøgelse var der også en friformsboks, hvor alle kunne give feedback. Det var rart, at danskerne var interessante at høre om undersøgelsen, det gjorde dem glade, det var spændende for dem, at nogen fra udlandet lavede sådan en undersøgelse, de var interesserede i resultaterne, det gjorde nogle mennesker nostalgiske og vakte følelser fra barndommen.

Mit arbejde kunne udforskes yderligere fra perspektivet af nye unge designere, der kommer, og ser, hvordan deres arbejde foregår, og hvordan danskerne accepterer det og hvordan succeshistorien fortsætter.

6. Resümee

Maailmakuulus taani mööblidisain: mida taanlased sellest arvavad?

Tartu Ülikooli humanitaarteaduste ja kunstide valdkonna maailma keelte ja kultuuride kolledži skandinavistika osakonna bakalaureusetöö, Tartus 2021. aastal. Autor Joel Kõivistik.

Minu töö eesmärgiks oli uurida, kuidas taanlased suhtuvad oma kultuuri tähtsa osana mööblipärandisse ka tänapäeval ning kui hästi nad tunnevad oma mööblidisainereid nimepidi ja nende töid. Need olidki minu uurimistöö peamiseks küsimuseks. Sellele vastuse saamiseks korraldasin ma anonüümse veebiküsimustiku 16 küsimusega, mis puudutas muuhulgas ka vastajate sugu, vanust, haridustaset, ametit, kust piirkonnast nad Taanis pärinevad, ja küsimusi selle kohta, mida taanlased ise mööbli juures tähtsaks peavad. Küsimustik oli suunatud ainult taanlastele ja seda ma levitasin interneti teel taani gruppides Facebookis ja oma taanlastest tuttavate hulgas, kes jagasid seda edasi enda tutvusringkonnas. Küsimustikule kogunes 48 vastust.

Vastuste tulemustest selgus taanlaste patriotism kodumaise mööblitoodangu tähtsusest igapäevaelus, ühiskonnas üldisemalt ja selle laialdase tuntuse üle väljaspool Taani riigipiiri. Pääaegu pooled vastajatest peavad taani mööblidisaini objekte ikoonilisteks kultusobjektideks, mis sümboliseerivad kultuurilist enesemääratlust ja on staatusesümboliks ka majanduslikus mõttes. Vähetähtis pole ka tõsiasi, et taani mööblipärand on arvatud nende kultuurikaanoni hulka, kuhu kuulub 108 tähtsat taani kunstiteost, ja kus leidub kirjandust, maale, muusikat, arhitektuuri, mööblit jne.

Mind üllatas uurimuse käigus selgunud taanlaste ühikondlikult tugev hoiak ja uhkustunne oma mööblidisaini ja see isegi ületas muootused selles suhtes, kui oluliseks nad seda ise peavad. Rõhkematel, kui kolmveerandil vastanutest leidub momendil kodudes kuulsate taani mööbliarhitektide töid ning need on osa nende igapäevastest tarbeesemetest ning need on nende

loomishetke ajalisele kaugusele vaatamata ka tänapäeval litsentside alusel jätkuvalt tootmises.

Mu küsitluses oli ka vabavormi lahter, kuhu igaüks sai jätta tagasiside. Meeldiv oli, et taanlastel oli uuringust huvitav kuulda, see rõõmustas neid, et see on nende jaoks põnev, et keegi välismaalt sellise uuringu läbi viis, huvitatakse tulemustest, mõnda inimest pani see nostalgitsema ja äratas tundeid lapsepõlvest.

Edaspidi on huvitav jälgida uuema generatsiooni loomingu omaksvõttu ja eduloo jätkusuutlikkust.

7. Litteratur

DDL=Dansk Design Leksikon 2020: Flere danskere vil have lækkert design, pressemeddelelse fra Dansk Design Leksikon, linket:

[https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/flere-danskere-vil-have-laekkert-](https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/flere-danskere-vil-have-laekkert-design?publisherId=13560248&releaseId=13605161&fbclid=IwAR0R8T5x8CcruI89tFqk2IdQnGtb-mfzRTTtMtulVfP7XBubQMjd7VfCJIo)

[design?publisherId=13560248&releaseId=13605161&fbclid=IwAR0R8T5x8CcruI89tFqk2IdQnGtb-](https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/flere-danskere-vil-have-laekkert-design?publisherId=13560248&releaseId=13605161&fbclid=IwAR0R8T5x8CcruI89tFqk2IdQnGtb-mfzRTTtMtulVfP7XBubQMjd7VfCJIo)

[mfzRTTtMtulVfP7XBubQMjd7VfCJIo](https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/flere-danskere-vil-have-laekkert-design?publisherId=13560248&releaseId=13605161&fbclid=IwAR0R8T5x8CcruI89tFqk2IdQnGtb-mfzRTTtMtulVfP7XBubQMjd7VfCJIo) (07.04.2021)

Greenberg, Cara 2001: Mid-century modern. Furniture of the 1950s, Thames & Hudson

Hansen, Per H. 2018: Danish Modern Furniture 1930–2016: The Rise, Decline and Re-emergence of a Cultural Market Category, Syddansk Universitetsforlag

Kodres, Krista 2001: Ilus maja, kaunis ruum. Kujundusstiile Vana-Egiptusest tänapäevani, Prisma Prindi Kirjastus

Matthiesen, Oskar Leo, Phillipsen, Anne 2021: Ny undersøgelse: hver tiende dansker har købt kopi-møbler, Radio 4 12.03.2021, linket:

<https://www.radio4.dk/nyheder/ny-undersogelse-hver-tiende-dansker-har-koebt-kopi-moebler/?fbclid=IwAR28jSFuiI1jIHmnyh-3kE84JTAB0ZIUBQT0FX8fTJ35Z1rV58w9nSHlRjnM> (07.04.2021)

Metodeguiden = Aarhus Universitets Metodeguiden: Surveys. (u.d)

<https://metodeguiden.au.dk/surveys/> (12.08.2021)

Oda, Noritsugu 1999: Danish chairs, Chronicle

Bilag 1: Spørgeskemaet

Linket:

https://docs.google.com/forms/d/1yBsGko1DWnZ5U0BsXrxwqPqM-0m3w4vHj9b_BhsBIQ/edit

Jeg hedder Joel Kõivistik og jeg studerer dansk sprog og kultur ved Tartu Universitet i Estland, og jeg undersøger dansk møbeldesign i min bacheloropgave. Jeg valgte dette møbelemne til min forskning, fordi jeg har arbejdet i lang tid som restauratør og erhvervet specialiteten inden for møbeldesign og restaurering.

Undersøgelsen indeholder spørgsmålene om danske møbler. Undersøgelsen skal finde ud af, om og hvordan danskerne værdsætter arven i deres lands møbeldesign, som de værdsætter mest med hensyn til møbler, og om de berømte designmøbler har fået karakter af et kultobjekt over tid. Dette spørgeskema er ikke en videnprøve, og svarene er anonyme. Du kan svare ærligt og ikke behøver at bekymre dig, hvis du ikke kan svare eller kommentere i detaljer.

Jeg vil være meget glad, hvis du tager dig fem minutter tid til at svare!
Tusind tak!

1. Køn

Mand

Kvinde

2. Erhverv

Studerende

Specialist

Arbejder

Hjemlig

Arbejdsløs

Pensionist

3. Uddannelse

Ungdomsuddannelse

Erhvervsuddannelse

Videregående uddannelse

4. Alder

Yngre end 30

31-59

Ældre end 60

5. Har du møbler fra danske designere i øjeblikket hjemme?

Ja

Nej

Ved det ikke

Hvis ja, hvilke designere?

...

6. Når du tænker om dansk modernisme, hvilke designere eller værker af danske designere kommer der først?

...

7. Hvilke berømte danske designere kender du? (Du kan vælge mellem flere muligheder).

Poul Henningsen

Piet Hein

Arne Jacobsen

Børge Mogensen

Poul Kjærholm

Hans J. Wegner

Kaare Klint

Finn Juhl

Andet - hvilken designer?

...

8. Hvad finder du vigtigst ved møbler?

Skønhed

Komfort

Tidløst design

Funktionalitet

Kvalitet

Andet - hvad?

...

9. Hvilke moderne unge danske designere kender du?

Christina Liljenberg Halstrøm

Martin Solem

Jakob Jørgensen

Line Depping

Gry Holmskov

Isabel Ahm

Anita Johansen

Maria Bruun

Kender ikke nogen

Andet - hvem?

...

10. Er møbler designet til offentlig rum også brugervenlige og skønt?

Ja

Nej

Jeg ved ikke

Vær venlig at uddybe.

...

11. Er designermøbler et kultobjekt eller en almindelig vare?

Et kultobjekt

En almindelig vare

Jeg ved ikke

Vær venlig at uddybe.

...

12. Hvilken slags møbler var der i dit barndomshjem?

Bilag 2: Resultater fra Google Forms

Resultater fra Google
Forms

(se separat fil)

Mina, Joel Kõivistik, kinnitan, et olen bakalaureusetöö kirjutanud iseseisvalt. Kõikidele kasutatud materjalidele, teiste autorite väidetele ja arvamustele on nõuetekohaselt viidatud.

Joel Kõivistik

15.08.2021

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Joel Kõivistik,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Verdensberømt dansk møbeldesign: Hvad synes danskere om det?“, mille juhendajad on Eva-Liina Asu-Garcia ja Niels Broen, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Joel Kõivistik

15.08.2021